

Katedra psychológie Pedagogickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici
Tézy na prijímacie skúšky na akademický rok 2022/2023 pre študijný program
7701 Psychológia – jednodoborové bakalárske štúdium

Prijímacia skúška bude spočívať vo **vedomostnom teste**, ktorý preverí vstupné vedomostné predpoklady uchádzačov v troch oblastiach: **psychológii, biológii a anglickom jazyku**. Úroveň náročnosti testu zodpovedá **znalostnému profilu absolventa gymnázia** a k nemu **primeranému všeobecnému rozhl'adu**.

Pripravovať sa k jednotlivým témam týchto téz odporúčame tak zo **stredoškolských učebníc** uvedených na konci dokumentu, ako aj z niektorých iných, nie príliš rozsiahlych **prehľadových publikácií**, ktoré nie sú v zoznamoch na konci výslovne uvedené. Ku každému z predmetov je však vhodné kombinovať **aspoň dva študijné zdroje**, čím sa zníži riziko nepokrytia niektorých tém v jednom z nich.

Psychológia – tematické okruhy

- **História názorov na psychiku.** Vývoj názorov na podstatu duševného života od staroveku až po súčasnosť. Vznik psychológie ako vedného odboru. Najdôležitejšie psychologické názorové smery a ich základné hľadiská.
- **Psychológia ako odbor.** Psychologické odvetvia (špecializácie) a ich užitočnosť. Hlavné metódy a techniky psychologického výskumu ako aj súčasnej psychologickej praxe (psychodiagnostickej, poradenskej, psychoterapeutickej).
- **Človek ako bio-psycho-sociálna bytosť a súčasť environmentu.** Biologická a sociálna determinácia. Základné rozlíšenia: Systém, prostredie, psychika, situácia, prežívanie, správanie, vedomie, nevedomie, činnosť, vlastnosť, proces, stav.
- **Psychické funkcie a procesy.** Pociťovanie, vnímanie, motorika, pamäť a učenie, pozornosť, emocionalita (city), predstavivosť, myslenie, jazyk a reč. Ich definície, prejavy, účel, všeobecné charakteristiky a vlastnosti.
- **Osobnosť.** Definície. Fenomén „ja“, ego, self a sebapoňatie. Motivácia, potreby, záujmy, postoje, hodnoty, ciele, ašpirácie. Vôľa a konanie. Individualita (vlastnosti osobnosti): temperament, schopnosti, charakter. Vrstvy, črty a typy osobnosti.
- **Jednotlivec v spoločnosti.** Spoločnosť, kultúra, zdieľané hodnoty, sociálne normy, socializácia. Prejavy sociálnej interakcie: prosociálne (spolupráca, pomoc), asociálne (individualizmus) a antisociálne (agresia, ovládanie). Sociálna komunikácia (formy, prostriedky). Sociálne skupiny (druhy, pozície, roly, vzťahy, vodcovstvo, konflikty).
- **Duševný vývin.** Činitele vývinu (vlohy, zrenie, učenie, výchova). Charakteristiky vývinových období – novorodeneckého, dojčenského, batol'at'a, predškolského veku, mladšieho a staršieho školského veku (puberty), adolescencie, dospelosti a staroby.
- **Základy duševnej hygieny.** Definície a prejavy duševného zdravia a stresu. Adaptačné mechanizmy, maladaptácia. Model choroby, náchylnosť k chorobám. Psychológia zdravia, zvládacie stratégie, nezdolnosť. Prostriedky duševnej hygieny.

Biológia – tematické okruhy

- **Ekológia živočíchov.** Disciplíny ekológie. Autekológia (jedinec, druh, nika, ekologická potencia). Demekológia (populácia, jej štruktúra a dynamika). Ekosystémy (potravné reťazce, toky energií, dynamika, vývoj). Ochrana prostredia.
- **Etológia živočíchov.** Vznik etológie, základní predstavitelia a smery. Vrodené správanie živočíchov. Hlavné typy inštinktívneho správania. Naučené správanie živočíchov a jeho hlavné typy. Aplikovateľnosť etológie na ľudské správanie.
- **Anatómia a fyziológia človeka.** Prehľad orgánových sústav (opornej, tráviacej, dýchacej, obehovej, vylučovacej, reprodukčnej), s *dôrazom hlavne na regulačné a riadiace sústavy* (hormonálnu, nervovú, zmyslovú a imunitnú). Konceptia zdravia a choroby u človeka.
- **Základy genetiky.** Najdôležitejšie termíny (gény, znaky, genotyp, fenotyp, dominancia, recesia), bunkové základy dedičnosti, Mendelove zákony, dedičnosť a pohlavie, mutácie, populačná genetika a špecifika genetiky človeka.

Anglický jazyk – požadované kompetencie

- V prípade anglického jazyka ako dominujúceho odborného komunikačného jazyka v súčasnej psychológii neuvádzame tematické okruhy. V teste pôjde o **preukázanie porozumenia** súvislého článku s niekoľkými nie príliš špeciálnymi odbornými psychologickými výrazmi a **následnej kontextovo správnej reakcii** na tento článok, zodpovedajúci náročnosťou úrovni B1 medzinárodnej klasifikácie.

Literatúra – psychológia (použiteľné sú aj prípadné novšie vydania*)

Boroš, J. 2002. *Úvod do psychológie*. Bratislava : IRIS, 2002

Čáp, J., Čechová, V., Rozsypalová, M. 1992. *Psychológia I. Všeobecná psychológia pre 1. ročník SPŠ*. Bratislava: SPN, 1992.

Košč, M. 2006. *Základy psychológie*. Bratislava : SPN, 2006

Říčan, P. 2005. *Psychologie*. Příručka pro studenty. Praha : Portál, 2005.

Štefanovič, J. 1985. *Psychológia I. Všeobecná psychológia pre 1. ročník stredných pedagogických škôl*. Bratislava : SPN, 1985.

Štefanovič, J., Greisinger, J. 1987. *Psychológia*. Martin : Osveta, 1987.

Šútovec, J. a kol. 1994. *Psychológia a pedagogika* (časť Psychológia). Martin : Osveta, 1994.

Zelina, M. a kol. 2013. *Psychológia 1 pre stredné pedagogické školy, pedagogické a sociálne akadémie a pedagogické a kultúrne akadémie*. SPN : Bratislava, 2013

Zelinová, M., Zelina, M. 2013. *Psychológia 2 pre stredné pedagogické školy, pedagogické a sociálne akadémie a pedagogické a kultúrne akadémie*. SPN : Bratislava, 2013

Literatúra – biológia (použiteľné sú aj prípadné novšie vydania*)

Ušáková, K. a kol. 2001. *Biológia pre gymnáziá 3*. Bratislava : SPN, 2005 alebo novšie

Ušáková, K. a kol. 2002. *Biológia pre gymnáziá 4*. Bratislava : SPN, 2002 alebo novšie

Ušáková, K. a kol. 2003. *Biológia pre gymnáziá 5*. Bratislava : SPN, 2003 alebo novšie

Ušáková, K. a kol. 2003. *Biológia pre gymnáziá 6*. Bratislava : SPN, 2003 alebo novšie

Zvončeková, V. 2005. *Biológia pre gymnáziá*. Bratislava : EXPOL, 2005 alebo novšie.

* Poznámka: Testy sú zámerne zostavované tak, aby reprezentovali najmä najzákladnejšie poznatky daných disciplín a teda **nevyžadovali nutne najnovšie vydania** odporúčaných publikácií.